

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шлям. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічно 15-00 „
Піврічно 30-00 „
Річно 60-00 „

ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар,
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зол., Німеччині 750 зол.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехослова-
ччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бе-
гарії 750 зол., Австрії 750 зол.—
Збірка адрес 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА

20 сот.

Американська преса про страхоття на Україні.

НЮ ЙОРК, 2. липня. (Вл. кор.) З вагоди приїзду д-ра Аменде, секретаря Конгресу Національних Меншин, ньюйорська преса розписується в різних статтях про страхоття голоду на Україні. Одні газети згадують про заяву д-ра Аменде, інші не згадують його по імені, лише пишуть про відвідувача в Європі, який дає достовірні інформації і т. п. „Нью Йорк Сав“ зупиняє згадки про свіжі інформації в справі голоду в обговоренням нової книжки, яка вийшла

саме за днів про територію дольських козаків. Книжка та написана Михайлом Шолоховом („Спокойно плыве річка Дон“), дольським козаком, котрий перейшов на більшовицьку сторону. Але все таки автор не успів закрити факту, що до війни козакам жилося в порівнянні з теперішніми часами знаменито. Отже автор мимохіть вихваляю царський режим в часах всевластного більшовизму.

Румуни з Чехословаччини домагаються об'єднання з Румунією.

Минулої п'ятниці, 13. ц. м. відбулися в поблизу до Сиготи містечку Тячеві в Чехословаччині (Закарпаття) збори кількох тисяч українців і румунів перед старостом і жадали, аби їм дали кукурудин. Люди дуже горічкувалися в вершалах. Тільки тактові старости Котел, жандармів і фінансової сторожі вдалося упокоїти населення.

Маси манифестували потім за прилученням тої області в Мармарошиною, що тепер належить до Румунії. По приписам версальського мирного договору парік відбудеться там народній

палебсцит, що має вже остаточно вирішити, кому та область має належати, чи вона об'єднається в Мармарошиною, чи останется при Чехословаччині.

Ця вістка появилася в букарестинській пресі від дописувачів у Сиготі. Нагадуємо при цій нагоді, що в цій хутку Закарпатської України, що творить автономну частину Чехословацької Республіки, живе близько 15.000 румунів. Вони то домагаються прилучення до Румунії. В ЧСР мають вони румунські народні школи і інші національні права.

Цікава промова през. Рузвельта.

Президент Рузвельт виголосив промову в радіо, яку передали по цілій Америці. Він сказав, що всі громадяни самі повинні судити, чи його адміністрація за 15 місяців старалася помогти народові і наскільки вона дійсно вже допомогла в таерішній великій скруті.

Він питається слухачів:

— Чи вам краще живеться як тому рік? Чи ваші довги менше вас придавлюють? Чи ваші банкові конти більше безпечні? Чи ваші умови праці кращі? Чи ваша віра у ваше особисте майбутнє має тепер сильнішу підставу?

В Канаді нема людини до ведення банку.

В Канаді нема відповідної людини, котра могла би вести Центральний Банк Канади. Так думають канадійські банкіри — так думає за ними прем'єр Беннет. Виявилася це в палаті послів 21. червня в дискусії над вислком ліберального посла Реймонда в Богарно, котрий вимагав, щоб губернатор банку і його заступники були канадійцями, намешкалі в Канаді. Для ведення торго-

вельного банку, сказав прем'єр, канадійці в такі добрі, як хтоєбудь інший у світі, однак ніхто в Канаді не має потрібного досвіду, щоб поводити центральний банк. Тому потрібно за такими людьми пошукати деінде. З тієї самої причини прийшла давніше канадійська влада сера Генрі Тертона до ведення Канадійських Національних Заліанців.

Потім він заявив, що федеральна програма господарської відбудови краю іде далі безупинно і в повня заділ, що умовили життя в Америці покращають.

Це була прощальна промова президента Рузвельта перед його відходом на вакації. Які габеруть цілий місяць. Він подорожуватиме кораблем через Панамський канал аж до Гавайських островів на Тихому Океані. Крім вакації його подорож матиме і політичне значіння.

Барикади у Сан Франціско.

Генеральний страйк у інших містах.

САН ФРАНЦІСКО, 18. 7. ПАТ. Приїзд війська до Сан Франціска викликав велике обурення серед страйкарів, які почали будувати на вулицях барикади. У містах Окленд, Бекеті та Альтама робітники продовжили генеральний страйк. Бурмістр Сан Франціска заповнив консулі чужих держав, що воєнного стану не проголосить. Консулі домагалися, щоб дозволити свободну їзду автомобілями за харчами після проголошення воєнного стану.

Відділи народної гвардії бережуть морське побережжя на довжині 9 км. Покищо між відділами народної гвардії і робітниками не дійшло до сутичок. Мешканці Сан Франціска закуповують масово консерви, бо нема свіжого мяса, вини ні овочів. До міста приїхало кілька вантажних самоходів в харчами. У магазинах харчів доволі, але їх тяжко доставити населенню, бо шофери страйкують. Напружену ситуацію алагоднило рішення страйкового комітету, який дозволив відчинити всі ресторани та вийхати декільком трамваєм. Після зі Сан Франціска від'їжджають, як давніше. Поліція переводить масові ревізії у прибережних домах, шукаючи за провідниками страйкової жоні. Поліція арештувала 340 осіб. У стей-

ті Алябама страйкує 25 тисяч робітників, а між ними 15.000 ткачів. До стейту Міннесота вилано батарею в гарматами тому, що дійшло до кривавих сутичок зі шоферами вантажних самоходів.

Генеральний страйк у Сан Франціско мають уже небаром закінчитися. Страйковий комітет погодився, щоб конфлікт портових робітників в працеданнях вирішив мировий суд. До Вашингтону надходять петиції робітників, щоб посередничити у налагодженні конфлікту з працеданнями. Секретар праці Тернін слідкує дуже уважливо за ходом подій у Сан Франціско.

Радіотелеграфісти на кораблях Тихого Океану дістали приказ від своєї професійної організації присутити до страйку негайно після приїзду кораблів до Нью Йорку.

Ген. Джонсон промовляючи до студентів у каліфорнійськй університеті гостро виступив проти генерального страйку, який назвав домашньою війною і кривавим повстанням. Ген. Джонсон мусів вертатися до Сан Франціска старомодною кінною дорожкою, на велику радість населення, бо шофери страйкують.

Хто дбає, той має,

вчить українська приказка, тому кожний дбайливий господар — забезпечує своє збіжжя і пашу від огню — в одинокому українському

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“ у Львові, вул. Руська ч. 20,

ЗАМИРЕННЯ ЛИТВИ З ПОЛЬЩЕЮ?

Львів, 18. липня 1934.

Варшава і Вільно гудуть від поголосок на тему замирення між Польщею і Литвою, а де-що з тих „пантофлевих телеграм“ перескакують і кризь пресову цензуру. Отже читали ми недавно про приїзд до Варшави одного близького свояка марш. Пілсудського з Литви („у справах приватних і родинних“), потім про побут у Варшаві одної пані з Литви і її авдієнцію у Бельведері, врешті сенсаційно викликала подорож до Ковна 6. прем'єра Пристора та оснування ним по повероті Польсько-Литовського Товариства. Знову ж кілька днів тому поїхав до Ковна головний редактор „Слова“ вильняського пос. Мацкевіч. Одночасно згадане „пантофлеве“ джерело не цуралося пустити у світ навіть таку вістку, що нібито між Польщею і Литвою вже є тихе порозуміння... про реституцію історичної державної унії, про дуалістичну систему нової великодержави і т. д., словом про такий мир, який від тихої війни з Польщею дозав би відрату Литву аж до самовідречення! Звичайна річ, що таких поголосок не можна трактувати поважно — бодай ніяк, коли Схід Європи не знаходиться ще в стадії радикальної коректури державних границь і коли європейська дипломатія іде ще на вудку Литвинових Ідей про „східне Льокарно“ (читай: забезпечка совітських західних границь, вільна рука Совітів супроти Японії та петрифікація більшовицької системи, — чистий інтерес для Європи!). Надто теж сенсацією пахне поголоска, яка два дні тому облетіла польську пресу, — що нібито Польща відступити Литві свенцянський і браславський повіти та частину сувазького і погодиться на палебсцит у Вільні — за 20 літ, — а Литва на цій підставі заключить з Польщею тісний союз. Повторяємо: сенсацією пахнуть ті і їм подібні поголоски, — але нема диму без вогня. І безумовно мусить тліти десь вогонь, коли ось бахнула нова сенсація, офіційно ще далеко не potwierджена, але й досі не заперечена: що марш. Пілсудський стрінється недовзі безпосередньо з президентом Литви Сметоною. Може цього й не буде, може довго ще польсько-литовські відносини будуть будь-що-будь унікатом у взаєминах між двома демократичними республіками, найближчими своїми сусідами, де границя перерізалась буквально деякі господарські подвіря, — а проте нема вже ніякого сумніву, що з обох сторін ідуть закулісові розмови про якесь замирення. І коли згадаємо, що так само довгенько велися закулісові розмови між Польщею і Німеччиною, ще в той час, коли не було двох прилюдних опіній у світі так проти себе взаємно насторожених як польська й німецька, і що ті розмови скінчилися 10-літнім пактом, за яким послідували палкі манифестації обосторожної приязні, — то не слід зовсім легковажити собі всього того диму з невидного ще нині вогню.

Взаємини між Польщею і Литвою справді формувалися в останньому столітті дуже цікаво. Кажемо столітті, бо той став, який істнує нині, не є насильно, лише одної полії, хочби такої важливої, як „бунт“ ген. Желіговського, так само, як і той постунок ген. Желіговського не був ніякою появою деуса екс махіна. Залиштим уже історію унії з Польщею, не згадуємо про ті, такі для Литви трагічні й такі з історією України схожі моменти як винародолюбця литовської шляхти (від кінця 16-го аж по

Галицький Магазин Новостей Галицька 13.
Поручає вовни, сукна, шовки, зефіри, полотна та всілякі блаватні товари по найнижчих цінах. При закупні товару від 2 зол. даром білати до першорядних кін.
5/73 89-7

початки 19-го століття), і пригадаймо нпр. одну дату зперед рівно 70 літ: як то тоді російський генерал-губернатор Муравйов заборонив литовцям вживати в друку латинських черенок і як тоді одним почерком пера позбавив Вильно значіння центру литовського національно-культурного руху. Такий варварський стан тривав рівно 40 літ, бо щойно в 1904 році рос. уряд відкликав указ, який виставляв литовське населення на шалену денационалізацію: бо ж простолюдя, не маючи навіть молитовника у рідній мові, мусіло приймати молитовники російські або польські. Русифікація поступів не зробила, зате польонізація захопила, після шляхти, ще один вищий стан — вищий клер, а за ним — заможне міщанство. А всеж, Вильно поворотило до свого попереднього становища центру литовської культури, та взагалі литовської національної думки. Адже вже в 1905 р. збирається у Вильні „Великий Соєм“, на якому 2000 литовських делегатів домагається від Росії широкої краєвої автономії. Коли в 1907 р. оснувалось у Вильні Литовське Наукове Товариство, поза ним існувало вже у тому самому місті 9 литовських часописів і 32 культурних та господарських організацій і установ.

З вибухом російської революції 214 делегатів покликано у Вильні до життя „Тарибу“, Литовську Національну Раду. 16. жовтня 1918 р. Нац. Рада проголосила самостійність Литви і швидко потім сформувала перший уряд з проф. Вальдемарасом на чолі. Але щойно з тим моментом розпочалася важка боротьба Литви за свою державну самостійність і за — Вильно. З кінцем грудня, після підписання перемир'я на західному фронті, німці дістають приказ від ген. Фомша очистити Вильно і віддати його полякам. 1. січня 1919 займають Вильно польські частини. Швидко займають його більшовики. 19. квітня 1919 входять до нього легіони Йосифа Пілсудського. Але польсько-совітська війна не скінчилась і Вильно знову опинюється у більшовицьких руках, з яких не всіля звільниги його литовська армія. Вправді між Литвою і Сов. Росією прийшло 12. липня 1920 р. до підписання мирової угоди, але вона залишилась на папері. Аж у другій половині серпня 7. полк литовської піхоти зайняв домівку вилеської чревичайки. Швидко потім у Сувалях польсько-литовська угода загарантувала Вильнові незайманість, яку 9. жовтня 1920 року зліквідував ген. Желіговський.

Від тогож історичного дня існує між Польщею і Литвою спір за Вильно. 23. січня 1922 Литву признала де юре Антанта. 24. березня 1922 польський сойм прийняв „статут“ для Ви-

ленщини, який у справі признання східних границь Польщі Радою Амбасадорів відіграв подібну роль (і домо), що закон про всевідську автономію для Східної Галичини. Відносини між Литвою і Польщею залишилися ті самі: без кривавої війни, але й без миру, без консулярних зв'язків і без безпосередньої залізничної комунікації. Литовська конституція з 25. травня 1928 признала теж Вильно столицею Литви. Шпильовим пунктом напруження був 1927 рік. З'являлося, що поладнає той конфлікт Ліга Націй, але вона виявила у цій справі таке саме безсилля як у всіх інших. На 48. сесію Ради Ліги поїхав до Женеви особисто марш. Пілсудський і 9. грудня 1927 завдав на селі нарад проф. Вальдемарасові питання: чи Литва є з Польщею у стані мира чи війни? Відповідь була, що — мира, але у фактичному стані нічого не змінилось. Безпосередні переговори між Польщею і Литвою у Кенігсбергу (березень-квітень 1928) скінчилися вибором 6-ти комісій, які в свою чергу скінчилися фіаском. Дипломатичний рапорт Блюклянда на 49 сесії Ради Ліги мав лише одну мету: не ангажуватись по ніякій стороні і нікого не вразити. В травні 1928 Литва відкинула польський проект пакту взаємної безпеки. Зате Литва приступила до пак-

ту Келльога — і це єдина гарантія, що польсько-литовський конфлікт не може бути розв'язаний шляхом воєнного удару.

В останньому часі Литва має шораз гостріші конфлікти також з німцями через Мемель (Клайпеду). Не є теж виключене, що Німеччина, замирившись з Польщею, свідо співпрацює з Польщею над політичною ізоляцією Литви, щоби примусити її до замирення з Польщею та спільної політичної гри. Прикляні відносини має Литва з балтійськими державами, але цього — очевидно — в її геополітичному положенні замало. Мабуть і внутрішні відносини (недавня спроба державного перевороту б. прем'єра Вальдемараса) теж впливають на політичні настрої литовських патріотів.

Ми, українці, які завжди мали і маємо симпатію для литовського народу, з якого давньою і новою історією найтісніше зв'язана українська історія, слідкуємо за всім, що торкається литовців, зі щирим зацікавленням, у пересвідченні, що й на будуче історична доля обох наших народів взаємно сплетена. Ми певні, що литовські патріоти здають собі з цього справу і супроти народу українського і що від долі всеукраїнської проблеми залежить у невеликій мірі історична доля литовців.

З польської преси.

Ендеки про ОУН і УНДО.

Євдецький „Курер Львовскі“ з дня 18. липня ц. р. ч. 194. присвятив цілу велику статтю останнім політичним процесам членів ОУН, які відбулися або ще тягнуться перед судами в Галичині й на Волині. У цій статті п. н. „*Усвітлім подійський стан*“ автор подає нарис історії ОУН, ідеології, вичисляє гріхи тієї організації, подає організаційну схему „Юнацтва“ та ОУН, а підправивши все те питомим євдецьким сосом, дає такий коментар, який передаємо у дослівному перекладі:

„Отже стоїмо — як це влучно підкреслив прокуратор — проти організації, яка все, що польське, вважала за вороже. Стоїмо проти сили, яка не числилась навіть з тією людністю, етикою, релігією, а револювер, бомбу, абивство підносила до гідності „святих місць“, (підкреслення оригіналу. — Прим. Ред.) обвіяної фазатизмом посвячування ножів, вил і кіс за козацько-галицьких часів (різунство). Ледви замкнулися двері в'язниці за Лемиком і товаришами, ледви

прогомонів присуд, а вже тієї самої ночі пошла бандитський напад у Угнові (пов. Рава Руська). Стоїмо проти ворога (як цього хочуть прикази ОУН), з яким мусимо змірятися. Чим скоріше, тим краще. Якими шляхами прийдеється нам йти — про це в дальших заввагах“.

А в статті з 19. липня ц. р. ч. 195. п. н. „*В'язнична келія й енуціяція УНДО*“, яку передаємо в цілості в дослівному перекладі, читаємо:

„Злочини, яких допустилися ворогові ОУН, які засіли в останніх львівських процесах на лавках підсудних, мали таку доказову силу, що оборона, яка хотіла їм приписати марту невинних жартів „шпанівками“ на професорських кріслах, мусіла зрезигнувати з тієї позиції і до трибуналу звернулася тільки з проханням „лагідного виміру кари“.

А зрештою самі підсудні почали оборону (виступ пілс. Мирона), що пониження такої тактикою їхніх вчинків є образою для ОУН.

Як це слушно підкреслив прокуратор — ніхто з оборонців не мав відваги звертати увагу підсудним, що їхня поведінка невідповідна. Підсудні відійшли до келій з переконанням, що відно з приказом другої заповіді декалогу „не дозволили нікому плямити слави і чести ОУН“ За ними замкнулися брами в'язниці.

всього рода матеріали вовняні та інші —
найдешевше в текстильній магазині
„ТАНИЙ СКЛЕП“ — З. ЗАЛЕСКИЙ, ЛЬВІВ,
55/09
ГАЛИЦЬКА 13.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 20. ЛИПНЯ 1934.

С. ЯБЛОНСЬКА

ЛИСТ З КИТАЮ.

БАНДИТСЬКА ПРИГОДА.

Тутешній доктор француз, що живе в дуже „приятних“ відносинах з китайським губернаторством, одного дня позичив в них авто, щоби повезти нас, мене та свого приятеля, також доктора, що приїхав до нього у відвідини з Тонкіну — на далеку прогульку „вглиб“ Юнану.

В останню хвилину, перед самим відїздом прибіг задиханий післанець від китайського міністра закордонних справ, який доважно заведужав. Сумлінний лікар, що тішився великою пошаною навіть серед китайців, без одного слова нарікання висів з авто, зрікаючись своєї неділі та проєктованого відпочинку. Заки розпрощався з нами, він мав „ідеальну“ ідею дати нам на своє місце іншого „оборонця“. Це був молодий запальний француз, що вирішив у французьких кольоніях мав незломне переконання своєї „білої“ всемогутності. Він поводився так, якби приїхав у Юнан з потайним наміром здобути для Франції нову кольонію, хоч приїхав сюди тільки як турист і для відпочинку. Зазнаючи з нашим новим пасажиром, трохи жалуючи за доктором, ми знову всіли в авто. Не дармо колись казала моя немка, щоб двічі не всідати, бо це „дешво“ поганій знак та краще справді було відкласти прогульку (і).

Шофер закрутив корбою, полхнув трохи авто ззаду, трохи потермосив ним та ми виїхали.

Ідемо крізь місто й сміємося, мов у цирку, з кумедних реакцій китайців, за плечима яких наш шофер зовсім несподівано натискає голосний клаксон. Це був його вибраний рід розваг: надіхати тихенько зза закруту і нараз своїм трубінням счинити паніку серед гамірливої юрби, яка розбігається в усіх напрямках, мов від усіх „пекольних бісів“.

Один китайець переконаний, що „від свого фатуму не втікнеш!“, закривши обличчя своїми широкими рукавами, щоби не бачити своєї смерті, покірно ляг на дорогу, перед самими колесами авто. На щастя шофер астиг зупинити мотор. За містом дорога ставала шораз то поганіша, де авто по зісохлих грудях землі, посувалося зі швидкістю десятих кілометрів на годину.

Ще кілька кілометрів вперед! Яка раптова зміна! Видно по „льокальнім“ дощам, що впа тут недавно, дорога стала болотиста, від чого колеса замість уперед, вертілися в усіх напрямках. В авто стало смеркати від почорнілих шибок, які ажрилися ажурними фіранками, що їх вигантувало болото. Ну і прогулька.

Надто халпчива на красу краєвидів і нескора до резигнації, я відчинила віконце, щоби хоч глянути на ту прославлену околицю „нової дороги“, що біжить навколо озера.

Ледви я ахнула головою крізь віконце, як ціле моє обличчя розпромініло „на чорно“ від белотистості „екзотики“ краєвиду. Мої товариші дороги зачинили швидко шибку та на потішення простягнули до мене хустинки.

Змушені вдоволитися кожний видом свого сусіда, ми їдемо далі. — коли це можна на-

звати їздою. Майже рівномірно авто паде ри у раз то в доли глиняної дороги, то виїжджає з калабань в гору, завертаючи праворуч і ліворуч, щоби тільки не випасти з дороги в річ. В цей час ми в середині авто підстрибуємо на сиділах, мов на механічних, карузельних конках — туди-сюди вгору, туди-сюди вліз!

Щойно я рішила, що ці руханкові випади можна також при доброму настрої вважати за своєрідну розвагу, а навіть за спорт, коли зати під увагу акробатичні маневри авто, як шофер, мов мені наперекір, зупинив авто по безчезній підстрибі вгору.

— Ні, каже він, далі ані руш! Нічого не раджу, мусите висісти під гору, бо колеса не витягнуть по болоті. Я заберу вас, там за горбом, де дорога сухіша — потішув він нас.

Розуміється, що ми висіли й пішли за ним, що зафуркотіло і „поїхало“ далі зигзагми. Ми пішли за авто, гусаком по вузькій стежині край дороги, — я остання в ряді, зм'явши зір на зелених просторах рижових піл, які риж прикрив своїми прозорими білими, мов м'яким мохом.

За рижовим полем озеро; по озері загострених квітів та сям-там білі крилаті вітрили, що кидують по воді довгі, гладкі тіні. А там далі на обрії гори, яких затягнені зеленхавою імлою вершки невиразно зарисовуються на синьому небі. Ні сон, ні казка, а питомий китайський краєвид, повний нереальності, примхливості та нюансів. Майже шіаковитий брід колоріт, правдивих наших барв, замість чого прозора га, що переливається з яскравих у зеленкувате, від сіравого до білого. Коли тут зацвітають черешні та яблуні, ця гама колоріт збагачується на кілька рожевих відтінків. Та й весна

До 24-ох годин після присуду оголошено евакуацію пресвіді УНДО і УПР. Зміст цієї «ляльки», здержаний в дипломатично-елегантній тоні, уже відомий нашим читачам і викликав в пресі різні коментарі. З місця хочемо заявити, що цей «ляльстер» не відповідає ситуації та атмосфері, яку створили вчорашні «Юнацтва» і ОУН.

І далося устаткувати поліцейський стан. УНДО і приваблює не в нині ніякою силою, яка може зміняти положення в українському таборі. Процеси виявили, що члени ОУН на всіх візитах паралізують діяльність УНДО. «Сидять» в українських кооперативах, сидять в просвітніх організаціях, не ступають у суспільних союзах, толеруючи тільки фактично вивіску УНДО.

Тому то евакуацію УНДО треба вважати *наперевірним актом*, на яким не підуть діла. А все саме про ті діла. Але не тільки ОУН не візьме собі до серця ігноровані евакуації — відпачеється від неї «Фронт Національної Єдності», отже група Дмитра Палива, яка спирається на організаційні схеми, полібія до ОУН. Слід пригадати, що Ф. Н. Є. обіймає молоді від 14—18. р. життя, «фронтують» від 18—21. р. життя і «випіни» «фронтівки» і «фронтівки» від 21. р. життя. Ця організація спирається на «проєкти», які рішені враз з Паливом протиставляються УНДО-ю. Не хочемо виставляти інших дрібних політичних груп, у яких УНДО не має ніякої опозиції.

Ща якою адресою отримують УНДО свою евакуацію. Якщо не має бути п'ястерь на заспокоєння польської опінії, то і цей момент поцілав у порожнечу. Тому то до евакуації УНДО, хоча як дуже хотіли, не можемо прикладати ніякої ваги і не хочемо, щоб далася приспати яку польську опінію. Ні!

Зрештою, це не перша і не остання евакуація. Скільки разів над «українськими» пам'ятами повзалися хмари — пресвіді УНДО спалили евакуаційні кадила цілодення, а по деяким часі коло вихідців ОУН біжить живим організаційним шляхом. УНДО не має впливів, УНДО не має сил оповити заповіданою ролі. Бож на розправі одні з оборонців підкреслювали, що до філії української (в оригіналі руської) гімназії у Львові, українські професори входили, зі страху перед терором своїх вихованців, а революцерами у кишені: вате польські професори не хамалися таких засобів. Чи ж воно не характеристичне?

Проте намірам УНДО, висловленим в евакуації, ніхто не схоже ставити перепон. Як УНДО поришуть усувати з кооператив, а освітніх, культурних, суспільних товариств ті чинники, які втворюють злочинну атмосферу, що затроє середовище — *нехай їх усуне*!

До повного становлення електів повернемо окремо.

Поконгресові рефлексії.

Після великого жіночого свята в Станиславові.

III.

ДВА НАСТУПИ НА КОНГРЕС

Хочу сказати кілька слів про так звану «опозицію» на Жін чому Конгресі. Що «опозиція» на Конгресі була і то з двох сторін: клерикально-католицької і націоналістичної, про це знали заздалегідь усі. Попередила її пресова полеміка, а радше кампанія проти Конгресу, ведена кілька місяців «Метою» і «Вістями». Заповідали цю «опозицію» жано і справно пресові органи Генерального Інституту Католицької Ахії і націоналістичної групи. І так журнал «Католицька Ахія» (ч. I. за червень ц. р.) помістив був статтю голови Католицької Ахії, д-ра Маркіяна Дзеровича, п. а. «Перед Жіночим Конгресом», де ми читали: «Українське Християнсько-Католицьке Жіноцтво організовано виступити на Конгресі...», «про це подумано заздалегідь». Не менше грізно звучала заповідь «опозиції», яку підготували націоналісти. В ч. 17. «Вістей» з 24. травня ц. р. ми читали: «...українські націоналісти візьмуть участь у Жіночому Конгресі...». «Вимога тієї участі вистає для нас від нас з konieczности протиставитися твердо і рішуче опортуністичному таборі...».

Якже ці обі «опозиції», підготовлюючи довгими місяцями і аранжовані зомні, виявилися на Конгресі?

Треба ствердити, що обі вони випали дуже неповажно і їх опанувані зомні провід Конгресу.

ОПОЗИЦІЯ НЕ ВИСТУПАЛА З РЕЗОЛЮЦІЯМИ.

Відома річ, коли на якому аїді існують поважні ідеологічні розбіжності, то вони виявляються передусім у боротьбі за такі чи інші резолюції. Вистає сказати, що на Жіночому Конгресі обі «опозиційні» групи загалом зріклися обороняти свої резолюції на пленумі, а резолюції предладені резолюційною комісією були прийняті майже одностайно. З цього простий висновок, що або між українським організованим жіноцтвом ідеологічних розходжень взагалі нема та, що їх штучно роздули чинники, яким чомусь залежить на тому, щоб розбити жіночу організацію, — або що обі опозиційні групи були такі слабкі, що вони не почувалися на силах виступити на Жіночому Конгресі явно, зі з'ясованою платформою. І дійсно ми переконалися, що двоми місяцями пресової кампанії і «опозиції» на самому Конгресі, що йшла від строго католицьких кол — це була «боротьба з вітраками», бо ніхто з проволу жіноцтва і загалом ніхто з учасниць Конгресу не порушував догм християнської етики. Не було також на Конгресі ніякого «опортунізму», — навпаки жіноцтво виявило на ньому свій гарний патріотизм і непохитну вірність національному ідеалові.

НЕПОВАЖНІ ВИСТУПИ.

Одиний організований виступ клерикальної «опозиції», а саме при дискусії над релігійним рефератом викликав тільки несмак і був дисонансом в атмосфері піднесеного і дружнього співпраці. Як благородно звучали не ті загорілого доктринерства високогуманні слова проф. Руссової, яка говорила про релігію не в значній мірі чи іншої конфесії, а в значній туги людини за ідеалом і служби цьому ідеалові.

Що торкається «опозиції» націоналістів, то вона приборала таку неповажну, просто дитячу форму, що треба було тільки жаліти молодих ідейних дівчат, які мабуть були тільки знярадами у руках посторонніх аранжерів. Як приклад до «бучі» вибрав факт, що Президія Конгресу не допустила до одного реферату, якого авторка не хотіла застосуватися до вказівок передконгресової програмної комісії, що передлядала всі реферати. З цього скористало кількішність делегаток, які на останньому засіданні перед самим закриттям Конгресу намагалися тупаним перешкодити нарадам, а після покинули сяду. З найбільшим признанням треба піднести рішучість і енергію Президії, яка з місця відкинула ініціативу і дала змогу спокійно та гідно закрити Конгрес.

ПРАВИЛЬНИК І РЕЗОЛЮЦІЇ.

Хочу звернути увагу громадянства на правильний Жіночий Конгресу, випрацьований підготовчим Конгресовим Комітетом і затверджений на першому засіданні Конгресу. Цей правильник надрізували у формі ленточки і роздавали його делегатам. Раджу всім, хто думає організувати якийсь більший з'їзд, подбати за таким аразковий справильник, який дає змогу використати найекономічніше час на

інтензивну працю, припинює технічну обструкцію та запевнює зборам спокійний хід.

На окрему пильну увагу заслуговують ухвалені Жіночим Конгресом резолюції. Думаю, що ці резолюції не повинні перейти без відгуку і глибоких наслідків у нашому національному житті. Головна, основна думка цих резолюцій — не злив до націоналістичної консолідації, до «внутрішнього розбродження», до міжпартійного «громадського мира». Треба надіятися, що громадянство і політичні партії не передуть мимо цього зазиву.

Особливу увагу треба нам звернути на резолюцію, яка говорить про «лідишність до релігії і Церкви», де жіноцтво вказує на небезпеку релігійної боротьби та перестерігає перед нею. Чи не вперше це серед нашого громадянства підноситься голос остороги перед найстрашнішою братовбивчою боротьбою, яка фактично йде в нашому народі на лемких теренах і до якої ми не займаємо становища, ховаючи перед її небезпечкою голови в пісок.

ОДИН ПРОТЕСТ.

У даний момент незвичайно актуальна стала резолюція, якою Жіночий Конгрес доручив своїй Президії «вернутися до міжнародного жіноцтва із закликом, щоб воно протестувало перед своїми урядами проти прийняття СССР до Союзу Народів». Хоча справа прийняття СССР до Ліги Націй уже мабуть вирішена, то все таки на мою думку цілий український політичний світ повинен піти за прикладом жіноцтва і вжити своїх впливів, усіх своїх зв'язків із закордоном до великої протестативної акції. Цієї акції не можуть виконати самі тільки жінки, хоча й вони використовують свої зв'язки з чужинками. (Найкращий доказ, що в нашого жіноцтва є поважні закордонні зв'язки, це приїзд на Жіночий Конгрес делегатки Міжнародного Жіночого Союзу, п-ї Шиппенже).

ПАРТІЇ, ШО БОЙКОТУВАЛИ КОНГРЕС.

На закриття хочу сказати кілька слів про становище партій до Жіночого Конгресу. Як відомо тільки одне УНДО заняло до Конгресу становище позитивне. Зокрема інші «ліви», себто радикали і соціалдемократи, «бойкотували» Жіночий Конгрес (Як з цим бойкотом погодити факт, що голова радикальної партії сен. Машук, пошанував інжуративне засідання своєю присутністю, а його жінка в характері делегатки одної з філій Союзу Українок брала цілий час активну участь у Конгресі, який «Громадський Голос» називає «доказом жіночих мод» і «клерикально-ундівського демонстрацією»?) Треба ствердити, що негативне відношення соціалістичних партій до Жіночого Конгресу з нічому не вплинуло на його успіх. Відсутності соціалісток на Конгресі не можна було навіть вагати. Тих кілька жінок, які колись грали ролі в жіночому русі, а які тепер відступили від Жіночого Конгресу, самі поставили себе поза скобки українського активного жіноцтва. Це найкраще виявило пошу слабкості наших «лівих» та було явним доказом, що вони фактично не є в нашій національній житті ніяким чинником. Вої важкі політичні наші національної політики переходять без них, а навіть проти них. Може з цього факту зробити відповідні висновки, які провідні національні чинники, які не потрібні не «диктують» в нашому соціалістичному та через те часто затягають різкі воєнні політичні справи.

ЗАГАЛЬНО-НАЦІОНАЛЬНА ПАРТІЯ.

Жіночий Конгрес виявив, що загал нашого жіноцтва є в першій мірі національний, а не вузько-партійний і тому він стоїть у рядах УНДО (або до нього граніть), як однієї з суто-національних партій. Показалося те-раз, котра партія несе відповідальність за провал нашого життя і збагачує його конструктивними цінностями. Головні організаторки і провідниці Жіночого Конгресу — це члени нашої партії і в цей спосіб успіх Конгресу був також нашим партійним успіхом. Що правлять провід Конгресу зберігав весь час дуже строго неупереджені погляди. Можна собі уявити, що не влад «блудний загальний з'їзд, який провів його попар у руки наших «лівих», які вони викривали білого загально-національний характер та використали для своїх партійних цілей!

ПЕРЕДОВЕ МІСЦЕ ДЛЯ ЖІНОК.

Які висновки з Жіночого Конгресу для українського громадянства?

На мою думку, українська жінка мусить зайняти в нашому національному житті передові

— Гладіть, гладіть — гужув нараз «турист», тикаючи кудись вперед рукою.

Там певно щонайменше він побачив «лододод» або лещер, щоб так кричати — подумала я з іронією, лиха за те, що він сполошив вперед мої очей непоручний образ озера, сповитий у волокна тиші і світла.

Я повернула голову в його бік і шукала по скелях «чогось», що могло б викликати в нього стільки подиву.

— Але ж бо ні, не в горах — пояснив він. Там на дорозі... коло авто... піратів!..

Я глянула, побачила й зразу зрозуміла, що мені доведеться мати до діла, на жаль, не з піратами (з ними мабуть легше діяти до порозуміння), а з китайськими жовнірами, що обступили довкола авто.

Навчена вже досвідом, знаючи, що європейцям краще не вдаватися в «дискусії» з туземцями майже не вважала моїм товаришам «прогуляти» вернутись піхотою у місто, лишаючи губернаторського шофера самому порозумітись зі своїми земляками.

На жаль, оба мужичини відкинули мою «жіночу» раду та у своїй мужеській душі не хотіли згодитися на подібний прояв боягузкості.

— Це не лише європейській гідності — втікати перед жимись-там китайськими гіллятами, — переконував мене турист. Доктор був скромніший, він тільки заважав:

— Мені то байдуже боронити якийсь там китайське авто та шофера, хоч признаюсь вам, що не маю охоти в голоді машинувати димчати кількометрів назад тоді, коли в акті чекає на нас печеня хурка та ласощі. Після цього стараюсь він переконати мене, що жовніри не посміють лачелити нас тому, що ми приїхали в губернаторський автіл.

(Далі буде.)

ве місце. Ї треба допустити ближче до управи наших національних установ і нашого політичного життя. Жіночий Конгрес показав, що український жіночий рух є важною складовою частиною цілого нашого національного руху, що жіноча організація це — побіч нашої господарської організації — хто зна, чи не найбільше дисциплінований і живий чинник нашого національного організму. „Свято селянки“ переконало нас, що провідниця українського жі-

ночого руху — це не є „генерали без війська“. Ми побачили карні, зорганізовані, свідомі жіночі лави.

Черговим гаслом нашого національного життя мусить бути: „Вільний шлях перед українською громадянкою!“

(М. К.)

При всяких нагодах збирайте датки на мандрівні бібліотеки, які підуть на західні землі.

Фашизм у Франції.

Фашизм у Франції вже народився. Називається він „Спільний Фронт“, атак його червона стріла на білім полі, поздоровлення кулаком вгору.

Творцем і провідником французьких фашистів Гастон Бержері, бувший посол і жовнір, ранений у світовій війні. Він виступив недавно в першій великій демонстрації в Парижі. Але видно, що все мусіло бути наперед добре приготоване, бо рух „Спільного Фронту“ зачався раз по цілій Франції.

Париська преса назвала цей рух „червоним фашизмом“, хоча в ній дуже мало революційного.

Кажуть, що тепер будуть два місяці літнього відпочинку, а в осени не аніти, що виросте із „Спільного Фронту“, котрий хоче здати націоналістів проти соціалістів. Бержері є проти Гітлера і рад би повалити його режим, але не війною, бо він, мовляв, не є проти німецького народу.

Ширіть наш часопис!

Нові пожежі в Німеччині.

БЕРЛІН, 18. 7. ПАТ. У містечку Фрибурі повсталла вдріт пожежа з невідомих причин. Пожежа почалася у стародавній каварні „Колф“ і загрожувала знищенням цілої середньовічної ділянки. Пожежу ледви вдалося вгасити. У містечку Деміні на Поморі повсталла велика пожежа. Горить ціле містечко. Пожежу гасять по-

жежні сторожі з цілої провінції. У Варен арештувала поліція пастуха Ерса під замітом підпалу лісів. Ерс признався до підпалу через неувагу, внаслідок якого згоріло кільканадцять тисяч моргів ліса. Суд засудив Ерса на один рік в'язниці.

Національне питання в Бельгії.

Хто стане по стороні цілоти Бельгії на випадок війни?

(УП) Відділені від себе від другої половини 16. в. північні й південні Нідерланди (нинішня Голандія й Бельгія) злучено після упадку Наполеона в 1814 р. наново у „Зєдинєне Королівство Нідерландів“. У новій державі, яку створено в дійсності під англійським впливом, як забороло проти Франції, настали відразу дуже великі труднощі найрізнішого роду. В її границях жили не лише нідерландці (голландці й фламандці), але теж 1,5 міль. вальонців, які говорили по французьки і яких провідники були французької орієнтації. Також у фламандських провінціях провідні верстви були сфранцужені і гляділи з великим недовіром на зєдинєння держави, проводжене енергійно голландським королем. Долучувались протирєвства релігійні — північ була здебільша протестантська, південь католицький — та вкінці й економічні різниці. Остаточно вже після 15 років усі ті внутрішні напруження довели до розколу держави. Революції довершили вальонці разом із частиною сфранцужених фламандських провідних верств. Загал фламандських мас, пасивний підчас революції, не сказав свого слова теж тоді, коли фламандську територію приділено до нової бельгійської держави.

Та чинником, що був основою фламандської окремішності, чи пак почуття єдності з голандцями, підчас довгих віків єспанського, австрійського та французького панування над їхньою територією і що теж тепер не позволив фламандцям стати бельгійцями, була їхня мова. Бельгію створено як державу одномовну. Виключне панування французької мови в державі було для фламандців нестерпне і вони починають боротьбу за права для рідної мови, для рідної культури. Ця боротьба була основою, на якій починає формуватись теж фламандська політична думка, яка в часі світової війни була вже настільки зріла, що створила фламандський революційно-державницький рух. Вислід війни перечеркнув постулати цього руху, але боротьба фламандців не вгасає донині.

Три головні течії позначаються нині у фламандській політичній дійсності. Перша стоїть на ґрунті бельгійської державності і нині, після виборення низки законів дотично допущення голандської мови до прямилого життя і створення фламандського університету, ця течія вважає свої домагання за досягнені. Та інші групи йдуть куди далі. Фламандські автономісти домагаються поділу Бельгії на дві са-

моуправні частини: фламандську і вальонську, а фламандські націоналісти-революціонери (націонал-солідаристи) борються за відірвання їхньої вітчизни від Бельгії та за злуку з Голандією. Їхнім ідеалом є одна велика „лічє“ нація і держава з голандців, фламандців і південно-африканських бурів. Ця максималістична течія, хоч і з виглядами на майбутнє, нині всеж не знаходить ще навіть відгуку в самій Голандії. Але теж справа автономії Фландрії має побіч інших, менших труднощів, передусім найважнішу: місто Бріссель, у якому живе 1/5 всього населення Бельгії. Це місто фламандське, але в часі віків сфранцужене, і вальонці, хочби й годились на поділ Бельгії, то ні чутя не хочуть про приділення Брісселя до фламандської автономної території.

Та ще одна справа є рішачою для фламандсько-вальонських відносин. А саме величезний у порівнанні з вальонами приріст населення у фламандців (у 1932 р. абс. приріст у 4 чисто фламандських провінціях 46.000, у 4 чисто вальонських 520 душ) який грозить вальонам скорою фламандською майоризацією в бельгійському парламенті. Стає перед вальонами грізне майбутнє, в якому ціла Бельгія може стати на ділі фламандською державою. І отже нині підносяться між вальонами чимраз частіше голоси за прилученням до Франції. Останньо на святі в роковини бою під Ватерльо закінчив один вальонський посол свою промову словами: „Вальоніє! Назад до Франції!“ І це звучало немов відгук фламандського: „Назад до Голандії!“

В дві протилежні сторони тяготеє населення нинішньої Бельгії. — Хто стане на сторожі її цілоти на випадок війни?

Жертва науки.

СІМЛЯ, ПАТ. Згідно з одержаними тут звітками, члени німецької експедиції в Гімалаї, Меркль, Вілянд і Вільденбах при вході на Нагапарбад впали жертвою нагальної застуди. Шукали їх кілька днів, та безуспішно. Згинули теж туземці-носії.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 20. ЛИПНЯ 1934.

ЕВГЕН ТКАЧУК.

Незнайома з Люнапарку.

Було це тамтого літа.

До нашого міста зайхав мандрівний Люнапарк. Зараз першого дня став він сенсацією для горожан, що тужили віддавна за чимось незвичайним, атракційним. Що правда, Люнапарк явище не дуже то незвичайне, але завжди атракційне. Сотні цікавих опішкло на широку площу за містом, де стояли буди з електричними візками, каруселями й іншими вигадками, які мали на меті тільки одне: за всяку ціну притягнути публіку і витягнути від неї якнайбільше гроша. Ішли всі, пішов і я.

Вже здалека чути було пронизливі оркестри, джазбенди, вигуки похарактеризованих приманців та кльонів і гамір публіки. Важко було рішитись, з якого віконця починати.

Та помітив я велику юрбу людей і подався туди. Це оточили так електричний візок, що з несамоовитою скорістю гнався за пасажирами по вузьких рейках спершу землею, а далі що раз то вище аж понад паркові дерева, і нагло стрімко спускався в долину. За одного золотого жадрі емоції глядачі мали змогу аж п'ять разів обїхати цим карколомним шляхом. Багатьох кортіло спробувати тої їди. Їдали кунці, промисловці, акторки, ліпчата на відпочинку, лікарі, адвокати, поручники, — молоді і старі.

Я спершу й гадки не мав спробувати тої штуки. Правду кажучи, боявся. Згодом стало со-

ромно: чи то я дід який або каліка. Я знав, що мені вмиг закрутиться голова, бо переконався, що й на каруселі не видержу. Вмиг найшлося кількох знайомих, які передавали свої враження з отих воздушних еволюцій. Намовляли, додавали відваги і почали виводити мене.

— „Раз — думаю — мати родила“. Купив білет і виїшов східцями на вивок.

Ще хвилинку передім опитав я „бувалих пасажирів“, що слід робити, щоби... Вже розумієте. В одній хвилині бажав я бодай поглядом познайомитись з товаришами „подорожі в просторі“. Якійсь товстий добродій, який прощається з дружиною, начеб не думав уже вернутись. Спитав котра година, бо казав, що має їхати до Коломиї. Далі двоє молодих студентів біля мене, на фотелику, молода жінка (лиця не було видно, бо заслонював його ширококрисий капелюх) і шара старших уже панків, зі золотими кованими ланцюжками. Я був би заложився, що це рівняки.

„Фррр!“ голосний гуркіт мотору, кілька підкидів і... ми „у просторах“. Відважуюся на один погляд в долину і Мати Вожа! Замість, землі бачу верхівки дерев, поперекирковані буди, цілу масу публіки, все це стало кружляти мені в очах і — замилюю очі. Але з цікавості відкину їх знову і щось стискає мене за горло. Підомною дивно перекиркований люнапарковий майдан, похилені павільйони повиставової площі і такі дуже близькі хмари.

Стараюся навязати розмову із сусідкою. Звертаю голову в її бік і опостерігаю, що вона теж на мене гляділа. Великі очі, легко-зелені. Біляче, наче матово-золоте волосся опущене

на шию. Маленький ніс, що вказує на інтелекцію і дитячу впертість. Уста затиснені з виразом волі.

— Як ви відчуваєте себе? — питаю ніби по батьківськи.

— Не люблю цих підкидів (легко схирамаю уста, ледво помітєа ясність личка). Але я звикла. А ви вперше?

— Так — признаю верадо. — Досі не їдив ніколи.

— А літали коли?

— Теж ні — (починаю вже соромитись) — коли не рахувати того, що в сьомій класі вистів я з гімназії, а товариші говорять, що я літаю за...

— Додумуюся... (Чарівний усміх, за який віддав би половину життя.)

Знижуємося знову над майданом. Виразніші лица повимальовуваних кльонів, якась кабаретова співачка, що в супроводі гармонії „співала“ крикливого фокстрота й індійський факір, що вбивав собі ножі в горло.

І далі вгору. З тими самими отрусами і підскоками. Товстий добродій, що сидів перед нами, змінив намір їхати до Коломиї, бо „повою паром“ їде до столиці Латвії. Відвертаємось від бідолахи, аби не дивитися на це нещастя. (Уже й так знаємо, що він їв на снідання яєця.)

Моя товаришка робить розкішну міяку, ні трохи не абентежена.

За хвилину новий поворот на землю. Маємо вражіння, що зїжджаємо несамоовитим ліфтом з хмародера. Чую, як рука незнайомої їстияк торво спирається на мою рамена.

— Бійтеся? — питаю з виразом, бувальським.

З великою приємністю треба ствердити, що Т-во „Січ“ зуміло виявитися зі свого дуже трудного завдання і з честю репрезентувало на світовому терені, на Олімпіаді у Празі, український спорт. Українська мова завдяки цьому була заступлена на офіційних друках організуючого комітету Олімпіади. Український національний прапор був не тільки у поході та на саях, де відбувалися інтернаціональні паради, але він увесь час Олімпіади нарізні з іншими повіяв над Прагою — на спортовому стадіоні.

Да.

Цукорня СТЕЦЬКОВА Миколая 7.

По широкому світі.

— Воячий суд на Литві засудив шефа генерального штабу ген. Кубеліса, полк. Норакуса і Букакуса на кару смерті за державний переворот з проф. Вальдемарасом. През. Сметова замінив ген. Кубелісові кару смерті на довічне ув'язнення, обом полковникам на 12 років в'язниці.

— До хати команданта австрійської прикордонної сторожі Отреля, який застрілив німецького жовніра, націонал-соціалісти кинули пекольну машину. Її вдалося викинути з хати ще перед вибухом. За вбивство засудив його суд на 3 місяці арешту, який припинено.

— У Львові підписали торговельний договір з Латвією.

— У Мезон Ляфіт, біля Парижа гарматне стрільно розпарало п'яток вояків, а 28 тяжко поранило. На місце катастрофи приїхали марш. Петен і ген. Веган, які устійняли, що до вибуху дійшло через необережність вояка.

— Віденська поліція арештувала 21-літнього націонал-соціаліста Едварда Фльоха, який убив колишнього провідника австрійських гітлерівців Цімера. Фльох стане перед нагалим судом.

— Швейцарський уряд заборонив на обмежений час німецькі щоденники „Фелькшер Беобахтер“, „Ангріф“ і „Верлівер Берзентштунг“.

— Німецька влада заборонила фабрикам самоходів і фабрикам опон продавати неоголошені опони.

— У Ресар у Румунії діяло до сутинчок між німцями і румунською поліцією, яка розв'язала націонал-соціалістичну партію. Поліція арештувала 10 осіб і skonфіскувала багато зброї.

— До Варшави приїхало з прогулькою 17 японців.

Грек, що навчився українських пісень.

НЬЮ ЙОРК, 2. липня. (Вл. кор.). У радіо-програмі базару „Сурма“ із станції ВІНС почули слухачі цікаву несподіванку. Грек, Петро Хірлотіс, що приїхав з Європи і живе тепер у Нью-Йорку, заспівав дві українські пісні своїм милим баритоновим голосом, а саме: „Ой, Дніпре, мій Дніпре“ та „Ой, під вишнею, під черешнею“. Вимова була зовсім поправна і лише буква „л“ вимовляв він як „ль“. На запит гром. Сурмача по українськи Хірлотіс відповів кількома словами по українськи. Крім згаданого артиста виступила ще з народними мелодіями смичкова оркестра молоді під проводом Дмитра Олексина, молодий письменник Теод. Лутвіняк промовив по англійськи до молоді українського роду про потребу розвивання талантів у писанні, а гром. Мирон Сурмач вголосив короткий реферат „Про силу слів української мови“. Дуже гарно були підібрані мелодії з рекордів і програма була зовсім цікава.

Всеславянський сокільський здвиг у Загребі.

(МІКО) Від 1. до 6. серпня 1934. відбудеться в столиці Хорватії, Загребі, велике свято руханових товариств. У святі візьмуть м. ін. участь чехи, болгар, поляки, росіяни. Почасті придуть спеціальними поїздами.

Опанас Гр. Сластьон.

(1855—1933.)

(Продовження.)

МАЛЯРІ ЗНАЙОМЛЯТЬСЯ З НАРОДОМ.

В тих часах серед української молоді дунали хлопоманські гасла „ходження в народ“, що відбивалися голосним відгомном в українській літературі, музиці й мистецтві. І наші молоді малярі, Мартинювич і Сластьон, виїжджаючи звичайно літом на Україну, використовували усяку нагоду до того, щоб пізнати всесторонньо життя українського селянства з його звичаями, побутом, обстановою: вони їздили по ярмарках, празниках, щоб помічати оригінальні типи, костюми, забави й танці, пильно прислухуються кобзарським і лірницьким співам, записують пісні, думи й інші етнографічний матеріал. „У нас — пише О. Сл. — були живі враження з міст та селянського життя, де українська стихія проявлялась цілком вільно, незвичайно багато, яскраво й оригінально. Безпосередні спостереження та вдощення, завжди ясніші, кольоритиші і незрівняно багатіші за вичитані з книжок або почуті з чужих вуст. Для всякої діяльності, що має розвиватись всебічно для служби народові, треба як найкраще знати той народ, себто треба досконально знати все його економічне й духове надбання, побут, економічні й культурні інтереси, життєві ідеали, маді та сподіванки, а також його мову, його поетичну творчість, спів і музику. Як же нам було не пересміювати українофілів, що українського на роду не знали, або як і знали, то дуже поверховно. Між собою вони говорили тільки по-російськи, вряди-годи вставляючи яке українське слово або речення... Навіть народної мови вони не знали як слід... Іхній мові бракувало приказок, пісень, усього того дорожнього словесного скарбу, який завжди приємно іскриться в мові людини, що виїшла з самої гущі народної. Через те в нас у розмові було більше засобів виявляти отой етнографізм, бо він виявлявся цілком природно. Нас завжди вавив народ, а вони його боялись“ („Спогади“, ст. 34—35).

ЗНАЙОМІСТЬ З ЧІЛЬНИМИ ЕТНОГРАФАМИ.

У світі Сластьонових „Спогадів“ український студент 1870-тих рр., перейнятий національною свідомістю, живо зацікавлений українською літературою, історією, етнографією, захоплений любов'ю до „меншого брата“ виростає вже понад сучасне українофільство й малоросійщину старшого громадянства, до як молоді ставиться критично.

Зокремаж О. Сластьон познайомлюється в Петербурзі із заслуженим українським етнографом П. Чубинським та із зв'язним збирачем українських народних мелодій, А. Рубцем, а виїжджаючи на Україну сходиться в Києві із В. Антоновичем та М. Лисенком, і то саме в часі найбільшого розгару праці в Південному Відділі Рус. Географіч. Товариства. Перебуваючи на Чернігівщині в 1878 р. Сластьон разом із

Ол. Косачевою-Пчілкою вибирається до Веремівки, щоб там відвідати товариша Мартинювича, який у тому часі більше уваги звертав на етнографічні записи, ніж на малювання („Спогади“, 104). Тут годиться зауважити, що саме з часів побуту Мартинювича в Веремівці походить найбільша частина тих його рисунків, що з незрівняним мистецтвом зображають різні українські типи й побутові сцени, овіяні духом Гоголівських „Вечорів на хуторі“.

СЛАСТЬОН ЦІКАВИТЬСЯ ШЕВЧЕНКОМ.

За весь час своїх студій у Петербурзі О. Сластьон цікавився всілякими пам'ятками по Шевченку, розпитував про нього у давніх знайомих поета (Г. М. Честанівського, натурника Тараса Михайлова, розшукував навіть десь у лхвицькому пов. сестру натурника Лукаша, що служила колись у Качанівці та пам'ятала ще Шевченка), порозшукував його портрети, бюсти, посмертну маску. Захоплення подією Шевченка спонукало нашого молодого артиста взятися за ілюстрування Шевченкових „Гайдамаків“, що й вийшли в Петербурзі 1886 р. з російським перекладом Н. В. Гербеля побіч українського тексту. Для збирання історичної вірності в своїх рисунках мистець, як це вказано в передмові Д. Еварницького, користувався вказівками таких знавців української старовини, як М. Костомарів та В. Антонович. Сластьонові ілюстрації до „Гайдамаків“ — це данина романтичному напрямкові в літературі й мистецтві; та вони виявили дійсно докладне ознайомлення автора з побутом і старовиною України і мали деяке значіння для поширення культу Шевченка та для розбудження національної свідомості серед широких кругів українського громадянства, як показують їх репродукції в багатьох виданнях.

МАЛЮНКИ З НАРОДНОГО ПОБУТУ.

І в інших своїх малюнках Сластьон залюбки бере теми з історії України, з її природи та життя сільського люду, зображує типи народних співиців і т. ін. Чимало таких малюнків та ескізів доводилося мені бачити в робітні помістивши в Миргороді 1908 р., між іншим два більші, дуже гарні образи олійними фарбами: „Прощання козака з дівчиною“ та „Краєзнав знає річку Псьол“. Крім того О. Сл. полишив десятки, як не сотні принагідних ілюстрацій, що скрашали всілякі українські видання (напр. „Рідний Край“).

(Д. Б.)

Філярет Колесса.

Чи читали Ви вже

„Жорна“

Ч. 14

Ціна тільки 25 сот.

Велика повінь.

Рятункові поїзди. — Мільонові втрати.

ПАТ повідомляє: Вночі з неділі на понеділок потік Дубрівки залив на передмісті Самбора 11 домів з інвентарем. Вода доходила до висоти вікон. У Радловицях вода Дністра залила 2 хати і 130 моргів поля. Потік Черхава знищив дорогу між Городищем і Сільцем і тому комунікація перервана. Потік Чуква залив частинно гостиниць між Самбором і Дрогобичем. Ріка Стрип'як залила в селі Черняхів пов. Рудки кілька сот моргів поля і сіножатей. Вода на Дністрі підв'їслася 3.40 м. понад нормальний стан і залила багато поля, сіножатей і тат. Вода у Дністрі у Миколаєві сягає до 3.6 м. У Турчанщині і Самбірщині вода вірвала кілька мостів. Школи величезні.

На Лемківщині поваливали всі ріки і потоки та залили великі простори поля, сіножатей, цілі села і містечка. Повінь прийшла несподівано, бо внаслідок алихнів дощів вода нагло приплила з гір і заподіяла мільонові шкоди. До того кілька потоків і ріка Вислок вилила нагло внаслідок хмаролому. Вода Вислока затопила кілька сіл, залізничний шлях у Стрижкові і частину Ряшева. Зі Львова виїхав до Ряшева воявода Бєліва-Празмівський і після наради зі староствою складено рятунковий комітет. Поїзди на шляху Ряшів—Ясло припинені. З Перемишля приїхав до Ряшева відділ сапєрів. 6 в'їзних жєлєз

у людях. Між Львовом і Краковом їдуть тільки два поїзди на Розвадів. Подорож триває 4 год. довше. Вода у Ряшівщині спала вже зі 7.50 м. понад нормальний стан до 3.30 м. Телефонічна комунікація з Краковом перервана. Шкода сягає понад 2 і пів мільона золотих. До Кракова приїхали у вівторок вечером прем'єр Косціялковський, міністр внутрішніх справ Косціялковський та мін. комунікацій Буткевич. Положення у західній Лемківщині та в бокєнським, залізничним і краківським совітах значно погіршилося. З гір далі напливає вода і заливає якесь положені села і міста. З лєтовина Ракович біля Кракова вилетіли дві ескадри літаків на загрозжені міста. З Кракова виїхало кілька рятункових поїздів. Червоний Хрєст вистав до Тарнова кілька рятункових відділів. Вода у Вислі по-стївно піднісється і залила деякі дільниці у Кракові. В місті гостро поготівля. Зі загрозжєних домів виселяють людей і рятують дорібєк. Власно бере масову участь у рятунковій акції.

ГАЛАНТЕРІЯ ЖІНОЧА, МУЖЕСЬКА У ВЕЛИКІМ ВИБОРІ По цінах дуже низьких. Поручає Ф-ма ЗІГМУНТ ЗАЛЕСКИЙ вул. Боїнів Ч. 4. 127—180

НОВИНКИ

— ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17 від 9—1 і від 3—6. Пальомбонія зубів, штучні зуби в золоті, платині і кавчуку. Н а с с. 33 3—3

— Ямна коло Яремча. Пансіон „Веселка“ отворений від 1. травня. Кімнати гарні, соняшні, добре улажені, з бальконами. Харч першорядний, спільна їдальня, товариство добірне, ціни конкурентні. Близькі інформації подасть Ів. Ліскавичева, Ямна коло Яремча. 143731-2

— Робітня футер Юліана Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3, 1. пов. Тел. 54-46. Приймає футра до переоху на літо. 1287 52-2

— Прохання до Всч. оо. парохів Львівської Аєспархії. Отрим звертається з проханням до Вср. оо. парохів, за дозволом Метрополічного Ординаріату у Львові ч. 7977/РД з дня 4. 7. 1934, ласкаво дарувати для новообудованої (мурованої) церкви св. Арх. Михаїла в Імелівній жертви з церковного інвентаря. Для орієнтації подати те, чого ще не має згадана церква, а саме: феліона, літургікона, чаші, дароносиці до хреста, процесійного хреста, стоячих хрестів, паук, кадильниць, давників, ліхтарів і церковного білля. Ласкаві жертви з вище наведених річей прошу ласкаво прислати під новою адресою. За вислухання цієї просьби щиро дякую. Спасибі! — о. Микола Войковський, греко-католик, парох у Страдчу, п. Янів (коло Львова).

— До концентраційного табору. З Угнова вивезли адв. д-ра Ів. Козака до Берези Картуської. Тудиж вислали м-ра Петришина Володимира, адвокатаського апалканта.

— В Українськй Науковій Інституті в Берліні внігодосить у п'ятницю 20. липня ц. р. доц. Віктор Леонтович в год. 8-й ввечором відчит п. н. „Проблема феодалізму на Україні“.

— Підручники на новий шкільний рік. М-ство освіти постановило, щоб дирекції шкіл на запит видавців або книгарів давали подрібні висноски, які підручники та в якій кількості будуть потрібні для даної школи на найближчий шкільний рік. Метою розпорядку є забезпечити школам з початком нового шкільного року потрібну кількість підручників.

— Матуранти української гімназії у Жєвнєвєх. В цьому році закінчили студії в українській гімназії у Жєвнєвєх (ЧСР): Мих. Бугаїв, Марія Воронєвська, Аполінарія Воронєвська (всі три з Волині), Іван Вергун (Гал.), Неоніла Корнійчуківна (Вол.), Марія Морозівна (Вол.), Наталія Онішуківна (Гал.), Софія Паславська (Вел. Укр.), Вікторія Статніківна (Вел. Укр.), Всеволод Соловйов (В. Укр.), Михайло Терлецький (В. Укр.), Тарас Хлюр (В. Укр.), Іван Худий (Гал.), Юліан Форчук (Гал.), Аріадна Чернявська (В. Укр.), Олександр Якубовський (В. Укр.) та як приватист Василь Бачинський (Вел. Укр.), Аріадна Чернявська закінчила студії з відзначенням. Перед закінченнями школи поставало питання: Шож далі? Лише 20 прц. з них будуть продовжувати освіту у високих школах, решта за браком матеріальних можливостей примушена вже відтепер починати свою життєву дорогу в тяжкій боротьбі за кавалок хліба.

— Українка. Словаччині місичині літератури й мистецтва „Elán“ в ч. 9. (травень ц. р.) умістив статтю Е. Маланюка: „Українська література в світлі сучасності“. В тім самім числі часопису „Elán“ Йозо М. Кіршбаум подає інформацію про Маланюка, якого знає особисто. Оцінюючи поетичну творчість нашого поета, автор статті пише: „Маланюк є в тих поетів, що переживають життєві та психічні настрої свого народу в найінтимніших ремісках, що хвилюють душу і стравають дихання й живчик цілого народу в його життєвім бою, тугах і трагії“. В цілому стаття Кіршбаума дуже прихильного характеру. Вищено і портрет Е. Маланюка, а кілька цитат з віршів у перекладі Мухива подають ілюстрацію до творчості поета.

— Хто виграв на лотерії? В нинішнім тягненні Держ. Клас. Лотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 51914, 20.000 зол. на ч. 113766, 10.000 зол. на ч. 10788 52155, 5.000 зол. на ч. 8341 109377, 2.000 зол. на ч. 80425 144417 19581, 1.000 зол. на ч. 46632 160372 161537 32716 94059 127274, 500 зол. на ч. 1203 17331 105321 115484 122646 140102 14212 20797 24266 33390 17754 84522 101525 106241, 400 зол. на ч. 30913 38226 40660 46701 66794 78698 93773 115116 123809 147229 157966 165088 165545 2222 21285 25103 34468 51575 55448 94273 95929 102084 123453 154081 157312, 250 зол. на ч. 25531 32052 32417 33178 34363 35865 43178 75030 77635 83072 87334 91965 92411 107232 117778 128872 133538 132884 146295 153727 155110 157251 35116 47447 56446 58918 60637 91300 94425 99223 106010 110981 122340 154142 161768.

— Краєва хроніка. У Хмельницьк пов. Угалинськ Ілько Кудачук тяжко поранив в німці Юрка Курняка, який незабаром помер. — У

Товари блаватні

Вовни, шовки, полотна, постіль

Ф. Ожеховський

Найбільший вибір. — Найкращі ціни.
Львів, Ринок ч. 29.
278 132—150 Телефон 25-33.

Вільхівцях пов. Городенка повісився 73-літній Іван Вербицький, який весь свій маєток стратив на судові процеси і тепер проживав у чужих людей. — У Татаріві потону в Пруті Йосиф Ставнер зі Станиславова, який приїхав лікуватись до санаторії „Зніч“. — У Галєрові загинули два учні, 17-літній З. Шанявський і 14-літній Е. Кучинський, які повернулися з кавка.

— Вбили грізного бандита. У вівторок, 17. липня ц. р. комісар поліції з Переворська Франк зустрінув у Розбужі двох грізних бандитів Бика і Мачугу. Комісар застрілив Бика, а Мачуга втік.

— Збирали на „Березу Картуську“. Поліція в Лодзі арештувала якогось Стахурського, Золотова та Жуковського, що подавали себе за членів „Т-ва Народового“ та збирали склади для інтернованих у Березі Картуській членів того т-ва. Крім того подавали себе за представників Союзу резервістів і Зайонську штепельного. При цій нагоді продавали печатки, календарі і т. д. Вели теж картотеку та мали дуже добре улажене бюро. Пошкодованих є чимало фірм і приватних людей на кільканадцять тисяч зол.

— Наймолодше подружжя. У вівторок 17. липня ц. р. відбувся у Варшаві шлюб 13-літньої Хай Б., доньки фабриканта, з 14-літнім Веняминем Х., сином шевця. Їхні батьки піспішилися з одруженням, бо довідалися, що Хай Б. стала матірлю.

— Подвійне життя вчителя. У малярському містечку Папа поліція зовсім випадково відкрила ватажка злодійської банди, що від довшого часу грабіла дома багатих. Цим ватажком був учитель рисунків місцевої ремісничої школи, талановитий маляр Золтан Зворі. що кілька разів дістав нагороду за свої мистецькі афіші. Коли востаннє обкради крамницю одного ювеліра, переловила поліція одного учня і цей звинувачив свого провідника і своїх товаришів. Учителю зорганізував свою ватагу з учнів. Життя було для нього таке одноманітно-сіре, що він відчував потребу доповнити його другою романтичною ролю, що давала би йому сильні враження.

— Рікні вістки. У Брюсселі помер колишній бельгійський прем'єр Юліє Рєткін у 71 р. життя.

— Сім великих фільмів американських підприємців подає до відома, що на новий річний сезон 1934-5 приготували вони 353 великих нових фільмів. — Шалєві виступить у льондонській опері в новій ролі в опері Курта Вейля до твору Франца Верфеля „Вибраний народ“ і граєміс Мойсел. — Недавно уродилось у Льондоні пара близнят, яку вважають рекордовою з огляду на її легкість; одна дитина важить три фунти, друга тільки фунт; ця друга жила тиждень. — У Каліфорнії трапляються останніми часами часті випадки смерті від укусу чорних павуків; павуки стали їди наслідком великих спек. — У німецькому місті Ессен оголосили аншлам стерилізаційної акції; за перших 6 місяців цього року стерилізували 190 осіб, до кінця року зроблять ще 800 операцій; все це буде коштувати 42.000 марок. — Легун Євдокімов устійний свідоаний рекорд скоку з легкопадом. Скочив з висоти 8.100 м. у часі двох хвилин і 22 секунд. Легкопад відчинився на 200 м. над землею. — Автобус Відень-Будапешт аударився з трамваем біля Будапешту. Було 11 ранених, у тому два тяжко.

— Вітрильником по океані. 9 місяців тому вибралось двох німецьких спортсменів Граненті і Арєндт з міста Ельбінг маленьким вітрильним човном на море. Тепер доїхали вони швидко до Ріо де Жанейро.

— Нова морська потвора. Вєсь 1933 рік шукали англійські моряки таємної потвори з Люка Нєсс, на голову якої наложили високу нагороду. Описували її, підгалядали, але вона пропала... як у воду. Тепер у тій самій околиці появилась нова потвора. Часописи впевняють, що це не сутєстия, бо сотні виразно бачили звірюку на 10 метрів завдовжки, з грубою шєєю, з довгою темною гривєю і дванацятьма горбами. Крім цього має для потвори ноги, бо бачили, як бігає під самим берегом моря. Один мисливий пригладався звірюці цілу годину, але не мав сміливості покинути свого місця і побігти за рушницею. Тепер на це місце, недалеко твердині Августус, зїїжджають цікаві з цілої Англії. Видко, що так само як земля пєдє війни родить людські потвори, море родить свої.

— Военний австрійський винахід купила Англія. Австрія стала тихим краєм, що не має великих виглядів на реванжову війну. Але її громадяни придумують надалі воєнні смертоносні машини. Один із таких нових винаходів анжїмозового відєньського інжїніра Вальтера Г. купив цими днями за великі гроші найбагатший мїліонер сер Бєлїє Загаров, що підчас останньої війни тримав у своїх руках доставку зброї для деяких союзних держав. Згаданий відєньський інжїнір придумав кулю, що пробиває найтвердший панцир. Цей винахід узяло на увагу англійське міністерство війни і переконатось, що винайдєна відєньмє куля пробиває грубу сталєву ланту нає патрї. Фїрма „Армстронг-Вїкєрс“ анєлєла до Відня свого відпорушника і запрохала відєньського інжїніра до Льондону, де він дав правопатвїмє над своїм винаходом. Інжїнір дістав величєзний гонєрар. За згаданою англїєською фїрмою стоїть фїнаєсїст Загаров.

— Спека в Китаю. З Найкїну повідомляють, що спеки, які панують у Китаю, небували. У деяких мїстах 43 стп. у тїні. Спека трїває ажє три тижнї і не була нижча від 38 стєп. Сонє спалєло рїжовї поля на великих просторах так, що рїж цього року будє дорогий.

— Совїтський Голївуд. Народний комісарїат Совїтського Союзу рішє побудувати в околицї Баку величєзне фїльмєвє мїсто. Це підприємство має голєвно на метї вступити на просторї СССР чужї фїльми, голєвно америкєнськї, шє й вироблять на експорт свої. Всє те, що технієно має Голївуд обшєкують зробити і в Баку. Обрєховують, що рієню може вийти звїдти 26 великих фїльмів і 36 лєсєких. Всї знаємо, що деякі фїльми з совїтських робїтєнь першорядні і шє в Рєд Союзї є дуже талановитї режисєри та актори, але знаємо теж, що тенденція деяких фїльмів бєзмєжєно найва. Можлєвє, що совїтськї фїльми на експорт теж матимуть тепєр іншїй характер.

— Сумний Бастєр Кїтон. Фїльмовий комїк Бастєр Кїтон налєжав до найбагатшїх акторїв; він діставав мїліонєвї гонєрари. Тепєр приходїть вїстка, що він проголєсив бєзкрєдїтє на 250.000 долєрїв. Шє цєй гуморїст робїв з грїшми? — не знаємо. Він мав вїєчу сумну мїну і видко, що не амїє себе потїшити всїм тим майном, на якє заробляв своїм мєлїхєкопїним гумором.

Всячина.

РОДИНА СКУПАРІВ, ШО МАЛА ШАСТЯ.

В околиці Монте Карло помер цими днями португалець Гондоса, який поселився там із вєдчїности, шє в касинї гри на рулетцї виграв великі гроші. Побудував собі вїлєзу у 1914 р. і доживав віку з капїталу. Його двї сєстри та три брати, шє діставали від нього довгий час пенсїю, хотїли теж опробувати шастя на тому самому зєлєномє столї. Гондоса заборонив їм грати і перєстав їм виплачувати пїдмогу. Тодї одна зі сєстер почала грати в іншїх касинах гри і виграла мїліон. За її прикладом пішли інші брати та сєстри і скрієш вигравали великі суми, але були такі роєумні, шє дїйшовши до майна не грали бїльшє; шє гіршє: стали такими окупарями, шє заголодєжували свою сєлєбу і прикидались перєд свїтом жєбракєми. Наймолодшїй з їх рїднї живє в Парїжї і просить милєстїні, шєб не вїдавати грошєй, складєних в якомусь банку. Впєвняють, шє це одна з найбагатшїх родїн в Єврєпї, про роєміри майна якої вїсто точно не знає, бо всї вони мовчать про те, шє і дє мають.

ХМАРОДЕР БЕЗ СХОДІВ.

У Сан-Францїско будують хмародєр бєз сєдїв. Він матимє 24 поєрхи, 200 звичайних і 220 посїпїшних лїфтїв. На випадок пожежї архїтекти придумали лїфти зєверху каменїни, замїєсть драбїв. Чєрєз те вїкна помїщенї вєєдїм ївєкшє, як досї.

МІСТО З ОДНОЮ ВУЛИЦЄЮ.

Мало хто знає, шє Суєз, мїсто славнє в усьому свїті, має тільки одну вулицю. Над кавалом, шє належить до найважїлих водних шляхїв, їдє вулиця з 40 домами, кількома цальмами, банєром, малим дїярдєм і кількома готєльними та шїночєками для подорожнїх. Тут зупиняютьсє кораблї у подорожї на Далєний Охїд, тут перєнодїть гостру мїтєчу контролю і тут рєобзєвєжуютьсє кораблї.

В друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10